

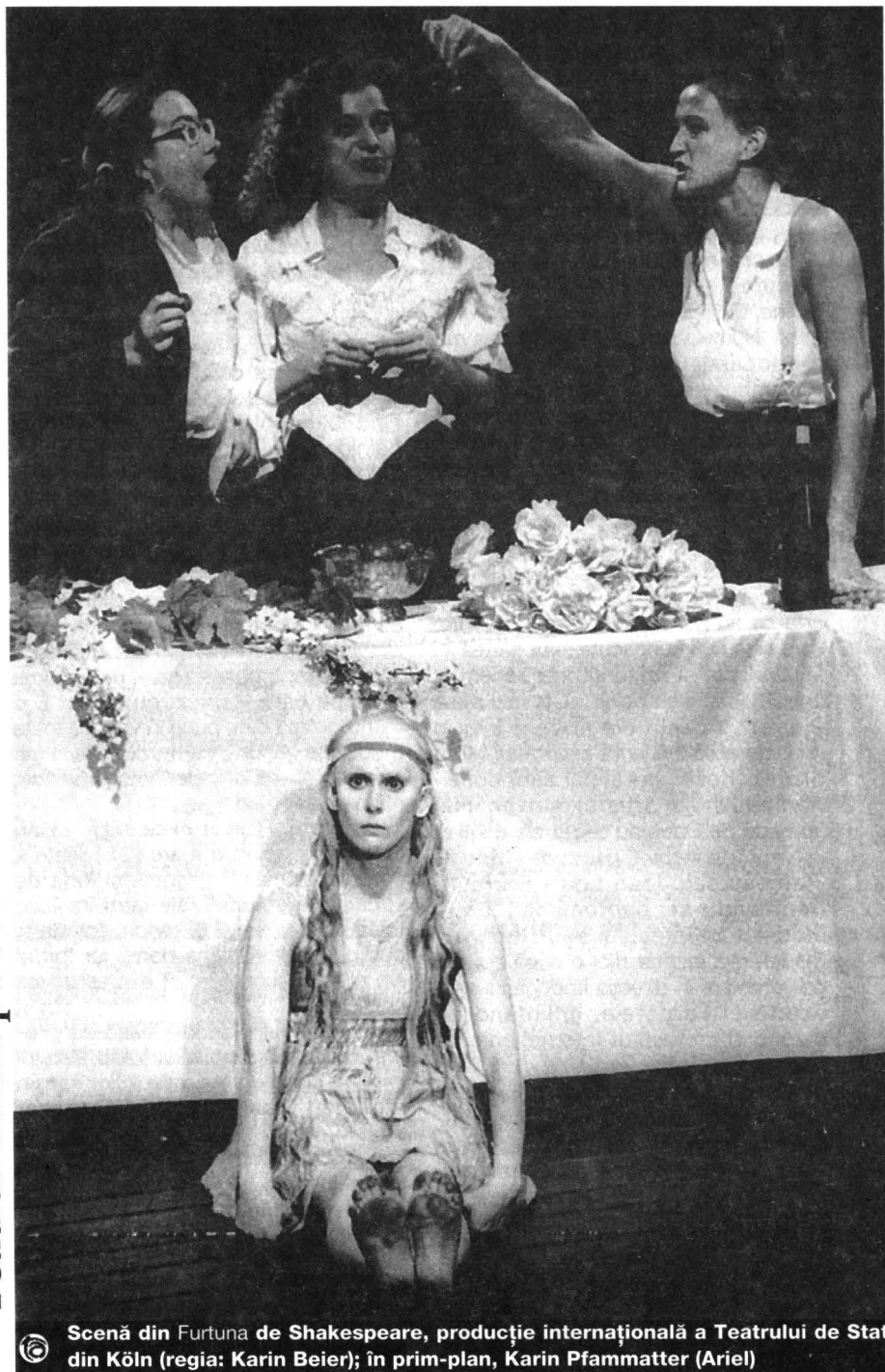
UN NAUFRAGIU VESEL

Veselul spectacol propus de regizoarea germană Karin Beier (coautorul adaptării este Joachim Lux) consideră că furtunile sunt un dat al vieții care trebuie integrat în curgerea normală a evenimentelor, și nu un cataclism generator de „minunate lumi noi”. Coproducție multinațională, la fel cum a fost și **Visul unei nopți de vară** (prezentat în 1995 la București), spectacolul își mărturisește sursele și își etalează diferențele, ambiționând să transforme în realitate teatrală procesul cunoașterii, și nu sinteza finală.

Regizoarea își expune ținta, dar și limitele, încă de pe afiș: „**Furtuna** – un Shakespeare european”; nu mondial. Shakespeare a fost dintotdeauna european, dar Karin Beier încearcă să afle în ce măsură această piesă, considerată a fi

testamentul filosofic al marelui dramaturg, este adecvată realităților politice ale Europei contemporane. Desigur, amatorii de profunzime rămân dezamăgiți: nimic din ceea ce se întâmplă pe scenă nu le dă fiorul propriei lor inteligențe superioare în comunicare cu sublimul. Cei doisprezece actori din nouă țări, vorbind tot atâtea limbi, sunt reprezentanții nu tocmai sofisticați ai unor interese naționale divergente: deși se adună pentru a armoniza, orice propunere le atinge mândria specifică; conflictele dintre ei fiind mereu ridice, perspectiva înțelegerii este foarte îndepărtată. O utopie europeană la fel de iluzorie ca și celelalte utopii care au precedat-o. După ce ating intensitatea maximă în ceea ce ar putea fi o dezbatere despre politica agricolă comună (oboseala excesului de comunicare este egală în cele din urmă cu absența comunicării), personajele pășesc pe insula lui Prospero și, printr-un minim efort de adaptare la universul convențional al piesei, intră (cu toate tarele lor) în povestea lui Shakespeare, cercetându-i articulațiile și demistificând cu veselie vraja tristeților filosofice. Dar și întâmplările de pe insulă sunt marcate de istoria contemporană. Utopia cărții, reprezentată de Prospero, nu-i pare regizoarei superioară utopiei de clasă sau de rasă. Prospero nu este un criminal, ca Stalin sau Hitler, dar își folosește superioritatea pe care i-o dă lectura pentru consolidarea situației de stăpân. Prospero **stie**, și din acest motiv se consideră îndreptățit să pedepsească și să-și drămuiească bunăvoința, să se răzbune și să ierte fără să le explice altora motivele opțiunilor lui. Magia este expresia unei cunoașteri solitare, netransmisibile, raționalitatea stând sub pecetea tainei, iar acțiunile sunt marcate de ambiguitatea poziției celui care consideră că e singurul capabil să traseze granița dintre bine și rău. Karin Beier, laolaltă cu grupul de interpreți, nu e convinsă că într-adevăr Caliban este întruchiparea forțelor răului, „inițierea” lui Ferdinand se face cu o cruzime nejustificată, colaborarea cu Ariel devine expresia tipică a relației dintre stăpân și slugă. Sfârșitul utopiei comuniste trimite înapoi la izvoarele utopiei umaniste, impunând o recitare în termeni lucidității. Sub acest raport, relația Prospero-Ariel este cea mai semnificativă pentru interogațiile spectacolului: așa cum se spune în textul original, stăpânul promite slujitorului său fidel libertatea ca preț al ultimelor

Teatrul lumii pe scena românească

Scenă din **Furtuna** de Shakespeare, producție internațională a Teatrului de Stat din Köln (regia: Karin Beier); în prim-plan, Karin Pfammatter (Ariel)

servicii. Evident, prețul este prea mare: Karin Pfammatter (Ariel), siluetă grațioasă și fragilă, imagine a clipei în care zborul se frânge, arată cu o maximă expresivitate neputința de a fi liber după un îndelung exercițiu al supunerii. În Prospero, Dan Aștilean pare a fi mai curând omul unei singure cărți decât al cărților – este un mag lipsit de dubii și incertitudini; renunțarea se explică prin neputința de a descifra rațiunea ultimă a răului, și nu prin conștiința zădărniciiei.

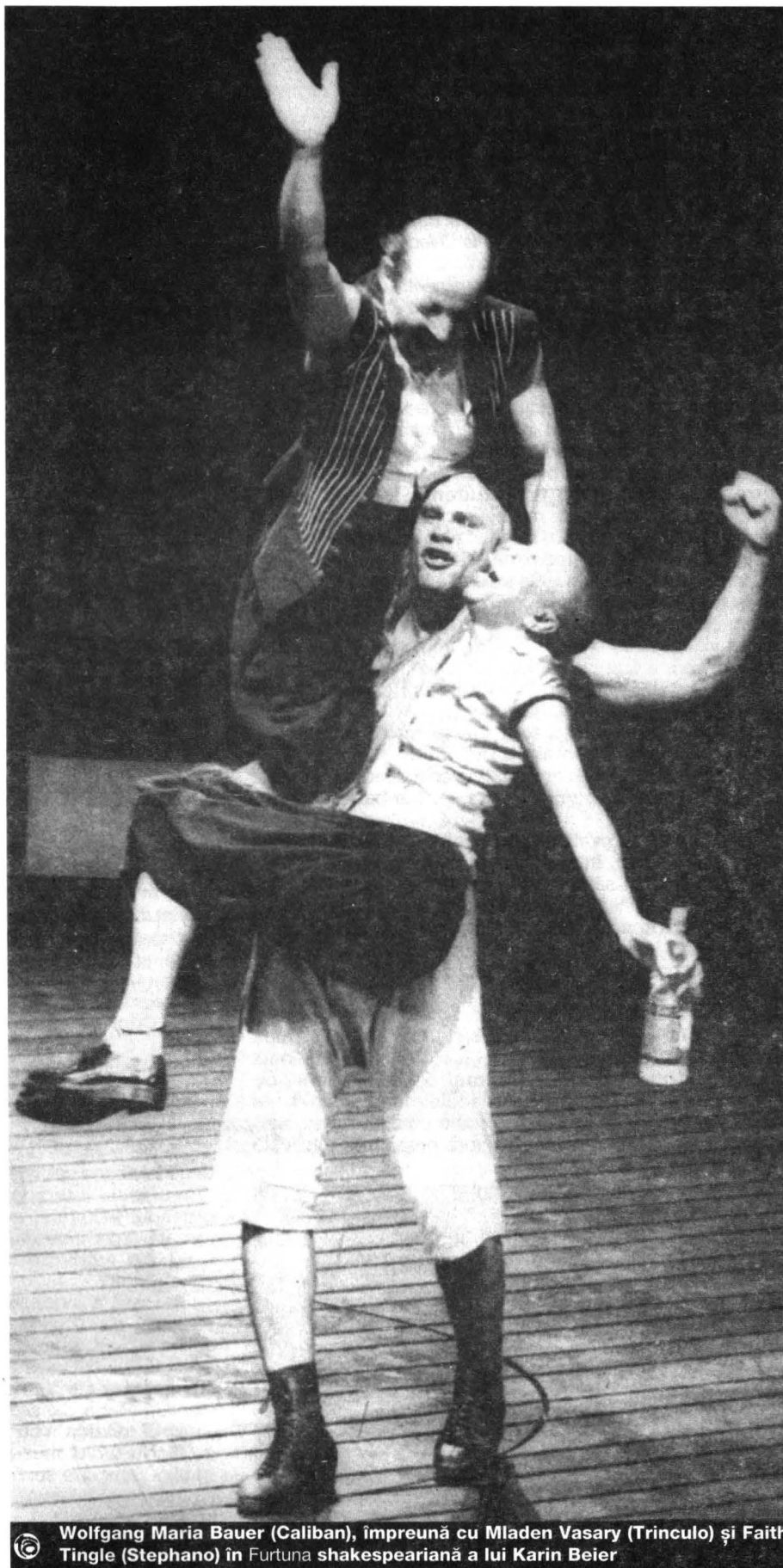
Anca Sigartău (Miranda) și Jacek Poniedzialek (Ferdinand) reprezintă un cuplu lipsit de aripa poeziei, mânat mai degrabă de „atrachii fatale”.

Wolfgang Maria Bauer e un Caliban sălbatic, pentru că este defazat, primitiv. Tot ce a învățat el de la progresistul Prospero este să înjure în limba maternă a acestuia. Politicienii Milanului și slugile lor, naufragați pe insulă, i se aliază pentru că se înțeleg mult mai ușor cu el decât cu stăpânul „iluziilor pierdute”. Ei nu au iluzii, ci interese, exprimate prin versul înaripat al lui Shakespeare (înnobilându-le astfel) sau prin replicile de scheci contemporan scrise de autorii adaptării.

Coproducția prezentată la București de către Teatrul „Bulandra” cu sprijinul Institutului Goethe nu este un studiu shakespearian cu ambiții de clasicizare, ci un comentariu sprintar al regizoarei Karin Beier și al trupei ei alcătuite din oameni care chiar vor să trăiască într-o Europă unită, nu să călătorească prin ea după cumpărături ieftine în funcție de fluctuațiile valutare. Prin exces, veselia însă plictisește și anumite lungimi ale reprezentației creează o stare de posomoreală.

Fluxul de comunicare cu sala pe care-l stabilesc cei doisprezece actori vorbind în nouă limbi dovedește că Europa unită este posibilă. Cu o singură condiție (necesară, dar nu suficientă): de structurarea organismelor ei comunitare să se ocupe oamenii veseli, nu persoanele patetice și veșnic încruntate, fie acestea funcționari europeni sau cronicari dramaticei bucureșteni.

MAGDALENA BOIANGIU

Wolfgang Maria Bauer (Caliban), împreună cu Mladen Vasary (Trinculo) și Faith Tingle (Stephano) în Furtuna shakespeariană a lui Karin Beier